

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EC Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Programma DG Stikstof

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum 24 april 2020
Betreft Beantwoording schriftelijke vragen over het opkopen van
stikstofrechten

Ons kenmerk

DGS / 20110694

Uw kenmerk

2020Z05921

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik uw Kamer de beantwoording van vragen van het lid Moorlag
(PvdA) over het opkopen van stikstofrechten (ingezonden 1 april 2020, kenmerk
2020Z05921).

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

2020Z05921

Ons kenmerk
DGS / 20110694

1

Kent u het bericht 'Provincie Noord-Brabant aast op stikstof Noord-Hollandse boeren'?

Antwoord

Ja.

2

Is de in het artikel beschreven wijze van extern salderen toegestaan? Zo ja, op grond waarvan? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Extern salderen is mogelijk op grond van de Provinciale Beleidsregels intern en extern salderen. Deze beleidsregels zijn in samenspraak met de Rijksoverheid tot stand gekomen en zijn op 13 december 2019 in werking getreden.¹ In de Provinciale Beleidsregels is vastgelegd dat de Gedeputeerde Staten, tot vaststelling van de landelijke wetgeving betreffende het extern salderen met dieren fosfaatrechten, geen definitieve natuurvergunning verlenen op basis van extern salderen met een bedrijf dat op 4 oktober 2019 beschikte over dier- of fosfaatrechten. Gedeputeerde Staten kunnen wel aanvragen met extern salderen met deze bedrijven in behandeling nemen.

De provincie Noord-Brabant heeft met zes veehouderijen aankoopovereenkomsten gesloten, om te kunnen voldoen aan de tussenuitspraak van de Raad van State dat het inpassingsplan voor Logistiek Park Moerdijk met een passende beoordeling gewijzigd vastgesteld dient te worden. Daarmee treffen zij de voorbereidingen om te kunnen salderen wanneer de Raad van State het gewijzigde inpassingsplan heeft beoordeeld en wanneer het extern salderen met veehouderijbedrijven wordt opengesteld.

Het feitelijke salderen vindt plaats bij de vergunningverlening. Dat is op dit moment nog niet aan de orde. De voorbereidingen die Noord-Brabant heeft getroffen zijn zodanig niet in strijd met de Provinciale Beleidsregels. Wel moet worden opgemerkt dat de provincie een eigen afweging heeft gemaakt om vooruitlopend op de openstelling van extern salderen met veehouderijbedrijven de betreffende aankoopovereenkomsten te sluiten.

3

Hoe verhoudt deze wijze van verwerven van stikstofruimte zich met de aangekondigde en nagestreefde gebiedsgerichte aanpak van de stikstofproblematiek?

Antwoord

Het Rijk en de provincies werken op dit moment aan de totstandkoming van bestuurlijke afspraken om nog beter bovenregionaal samen te werken in de aanpak van de stikstofproblematiek. Het gaat dan om de interbestuurlijke

---

¹ In de provincie Friesland zijn deze beleidsregels per 1 februari 2020 van kracht geworden.

samenwerking in de gebiedsgerichte aanpak stikstof. Extern salderen kan onderdeel zijn van de instrumenten die ingezet kunnen worden in de gebiedsgerichte aanpak. Deze casus onderschrijft het belang van interbestuurlijke samenwerking. Voor veel provincies zal gelden dat er alleen voldoende stikstofruimte kan ontstaan door samen te werken en af te stemmen.

Ons kenmerk
DGS / 20110694

Ik ben voornemens om met de provincies af te spreken dat bij extern salderen een initiatiefnemer (zowel publiek als privaat) zich vooraf meldt bij de provincie over een voorgenomen aankoop. Zo kunnen provincies op transparante wijze een aankoop afwegen in het licht van de gebiedsgerichte aanpak. Bovendien wordt met de provincies besproken of, en zo ja hoe, de op de realisatie van de natuurdoelen gerichte gebiedsplannen op termijn het afwegingskader gaan vormen op basis waarvan een bevoegd gezag in het kader van de gebiedsgerichte aanpak een vergunningaanvraag met extern salderen kan toekennen of afwijzen. Verdere afspraken omtrent samenwerking bij extern salderen in de gebiedsgerichte aanpak worden nog voor de zomer gemaakt.

4

Deelt u de mening dat het op deze wijze gebruiken van stikstofruimte voor dit project in strijd is met het met voorrang gebruiken van stikstofruimte voor woningbouw en andere werken die als prioritair zijn aangemerkt? Zo ja, waarom, en hoe kunt u hiertegen optreden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

In de brief van 13 november 2019 (Kamerstuk 35.334, nr. 1) is aangegeven prioriteit te geven aan de realisatie van de benodigde woningbouw en een aantal infrastructuurprojecten. Daartoe is een drietal maatregelen aangekondigd (verlaging maximumsnelheid, aanpassing veevoer en inzet warme sanering varkenshouderijen). Door het effectueren van de snelheidsmaatregel tussen 12 en 16 maart 2020 en het publiceren van de ministeriële regeling op 23 maart jl. kunnen de eerste vergunningen hiertoe inmiddels worden verleend. Het verwerven van stikstofruimte op andere manieren – zoals het opkopen van bedrijven – ten behoeve van vergunningverlening voor andere projecten, zorgt niet voor een beperking van de voorrang voor woningbouw en een aantal infrastructuurprojecten.

5

Heeft over het provinciegrensoverschrijdend verwerven van stikstofruimte overleg plaatsgehad in het overleg dat periodiek wordt gevoerd met de medeoverheden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke informatie is uitgewisseld en welke besluiten zijn er genomen?

Antwoord

In het bestuurlijk overleg met de medeoverheden worden afspraken gemaakt over het openstellen van extern salderen met de veehouderijbedrijven en over de benodigde beheersmaatregelen. Over de manier van samenwerken bij aankopen die de provinciegrenzen overschrijden zijn nog geen definitieve afspraken gemaakt. De provincie Noord-Brabant heeft de urgentie gevoeld om vooruitlopend op deze afspraken de aankoopovereenkomsten te sluiten.

6

Hoe verhoudt zich het project- en/of incidentgestuurd, al dan niet provinciegrensoverschrijdend, opkopen van agrarische bedrijven ter verwerving van stikstofruimte zich met het beleid om de verwerving en uitgifte van stikstofruimte via provinciale stikstofbanken te laten plaatsvinden?

Ons kenmerk
DGS / 20110694

Antwoord

Als bedrijven of overheden een project willen wijzigen of een nieuw project willen starten waarbij stikstof vrijkomt, bestaat er de mogelijkheid om andere bedrijven (gedeeltelijk) op te kopen. Extern salderen, waarbij de stikstofemissie van andere bedrijven die (deels) stoppen wordt overgenomen, is bedoeld om voor die beoogde activiteiten een individuele natuurvergunning te kunnen verkrijgen. Het verwerven en uitgeven van stikstofruimte via (provinciale) stikstofbanken heeft een andere functie, namelijk het voorkomen dat bij extern salderen schaarse stikstofruimte wegvloeit of onbenut blijft. Met het huidige beleid is het nog niet mogelijk om verwerving en uitgifte van stikstofruimte via een stikstofbank te laten plaatsvinden. Wel vind ik het belangrijk om vrijvallende stikstofruimte, die ontstaat omdat bij extern salderen niet alle ruimte benut zal worden door de saldo-ontvanger, zo efficiënt mogelijk in te zetten. Daartoe werk ik aan een structureel systeem om deze vrijvallende stikstofruimte op hexagoon-niveau efficiënt in te zetten, bijvoorbeeld via een depositiebank die voor alle sectoren, waaronder de landbouw, beschikbaar is.

7

Op welke wijze wordt geborgd dat de ruimtelijke-economische samenhang in het landelijk gebied bewaard blijft en niet wordt aangetast door incident- en projectgestuurde aankopen?

Antwoord

Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 3, maak ik met de provincies afspraken om te borgen dat extern salderen plaatsvindt in de context van de gebiedsgerichte aanpak stikstof. Provincies staan primair aan de lat om met betrokken partijen en in samenhang met andere opgaven, middels gebiedsprocessen te komen tot afgewogen ruimtelijke-economische keuzes in het landelijk gebied. Provincies hebben de mogelijkheid om hier in de provinciale omgevingsvisies nader op in te gaan. Daarnaast wordt vanuit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), mede vanwege de benodigde transities en vele ruimtelijke claims, door de gezamenlijke overheden en betrokken partijen gewerkt aan een nationale strategie voor het landelijk gebied. Ik bespreek met de provincies ook hoe ongewenste effecten zoals leegstand voorkomen kunnen worden, bijvoorbeeld door sloop of herbestemming als voorwaarde voor extern salderen te stellen.

8

Deelt u de mening dat actieve regie en sturing op rijksniveau en actief rijksgrondbeleid nodig zijn om ervoor te zorgen dat het buiten bedrijf stellen van agrarische bedrijven, het verplaatsen van agrarische bedrijven naar minder stikstofgevoelige gebieden, het creëren en gebruiken van stikstofruimte voor de meest prioritaire ontwikkelingen en het bewaren van de ruimtelijk-economische samenhang op optimale wijze plaatsvindt? Zo ja, op welke wijze gaat u dat vormgeven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

De gebiedsgerichte aanpak stikstof is gebaseerd op interbestuurlijke samenwerking met respect voor ieders verantwoordelijkheid en bevoegdheid. Voor de landinrichting lopen er daarnaast verschillende trajecten. In het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) wordt gewerkt aan een nationale strategie voor het landelijk gebied. Hierin schetst het Rijk in nauwe samenspraak met decentrale overheden en betrokken partijen een beeld dat richting geeft aan een toekomstbestendige ontwikkeling van functies in het landelijk gebied, inclusief verbetering van leefbaarheid, luchtkwaliteit en andere onderdelen van milieu, natuur en leefomgevingskwaliteit. Ook wordt gewerkt aan een verkenning hoe instrumenten als grondbanken en landinrichting ingezet kunnen worden voor de (noodzakelijke) herschikking van functies in het landelijk gebied. Het verplaatsen of beëindigen van agrarische activiteiten zal in sterke mate afhankelijk zijn van de omstandigheden per natuurgebied en zullen dus ook op die schaal beoordeeld moeten worden. De regie op deze gebiedsgerichte aanpak ligt bij de provincies. Het kabinet biedt een aantal instrumenten die hiervoor gebruikt kunnen worden, zoals de saneringsregeling voor de varkenshouderij en de middelen voor gerichte opkoop.

9

Duidt deze casus erop dat er sprake is van tekortschietende landelijke regie en sturing? Zo ja, op welke wijze gaat u alsnog regie plegen en sturen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Zoals in de beantwoording op vraag 2 is aangegeven, heeft de provincie een eigen afweging gemaakt om vooruitlopend op de openstelling van extern salderen met veehouderijbedrijven de betreffende aankoopovereenkomsten te sluiten. Voor een verdere beantwoording van deze vraag verwijs ik u naar het antwoord op vraag 3.